

BİRLİKTE YAZILARI

CİLT : 1

SAHI : 5

MİRASI YAŞAMAK

AMERİKA'DA KADIN HAKLARI HAREKETİ
(1848-1998) - 1

Birlikte Yaşam / Kadınlar Vardır

Kadınlara yönelik bu adaletsiz muamelenin, bu yeni ve son derece idealist demokraside norm haline gelmesi size şaşırtıcı gelmiyor mu? Ancak bu Duygu Bildirgesi, 1848 Amerika'sında Avrupalı-Amerikalı kadınlar için mevcut durumu açıkça ortaya koyarken, köleleştirilmiş siyah kadınlar için durum daha da kötüydü.

Elizabeth Cady Stanton'ın taslağı şöyle devam ediyordu: "Şimdi, bu ülkenin insanların yarısının tüm bu haklarından mahrum bırakılması, toplumsal ve dinsel aşağılanmaları, yukarıda belirtilen adaletsiz yasalar göz önüne alındığında ve kadınlar kendilerini mağdur, ezilmiş ve en kutsal haklarından hileli bir şekilde mahrum bırakılmış hissettikleri için, Birleşik Devletler vatandaşları olarak kendilerine ait olan tüm hak ve ayrıcalıklara derhal erişmelerini talep ediyoruz." O yaz, havada değişim kokusu vardı ve Elizabeth Cady Stanton, geleceğin kadınlar için daha parlak olabileceği ve olacağına dair umutla doluydu.

İlk Kadın Hakları Kongresi

Kongre planlandığı gibi toplandı ve iki günlük tartışmalar boyunca Duygular Bildirgesi ve 12 karar, birkaç değişiklikte birlikte teker teker oybirliğiyle kabul edildi. Oybirliğiyle kabul edilmeyen tek karar, kadınlara oy hakkı verilmesi çağrısıydı. Kadınların seçimlerde oy kullanmasına izin verilmesi birçok kişi için neredeyse akıl almaz bir şeydi. Stanton'ın uzun zamandır arkadaşı olan Lucretia Mott, Stanton böyle bir fikri ilk ortaya attığında şok olmuştu. Kongrede ise kadınların oyu konusunda hararetili tartışmalar yaşandı.

Bugün bunu hayal etmek bizim için zor, değil mi? Dönemin seçkin ve eğitilmiş kadını Elizabeth Cady Stanton'ın yürekten yakarışları bile meclisi harekete geçiremedi. Ta ki ünlü siyah kölelik karşıtı ve zengin hatip Frederick Douglass konuşmaya başlayana kadar, bu kargaşa dinmedi. Kadının da köle gibi özgürlük hakkı olduğunu savundu. "Oy hakkı," diye iddia etti, "yöneticileri seçme ve yasalar koyma yetkisidir ve diğer tüm hakların güvence altına alındığı haktır." Sonunda, karar kabul edilecek kadar oy aldı, ancak çok az bir çoğunlukla. Duygular Bildirgesi, tam bir gerçekçilikle sona eriyordu: "Önümüzdeki büyük çalışmaya başlarken, azımsanmayacak miktarda yanlış anlama, çarpıtma ve alay konusu olacağını öngörüyoruz; ancak amacımıza ulaşmak için elimizden gelen her türlü aracı kullanacağız. Bu Kongre'nin ardından ülkenin her yerini kapsayan bir dizi Kongre'nin düzenlenmesini umuyoruz."

Birlikte Yaşam / Kadınlar Vardır

" Düşünceli ve kararlı küçük bir grup vatandaşın dünyayı değiştirebileceğinden asla şüphe etmeyin. Aslında, bunu başaran tek şey budur. " Bu, Margaret Mead'in dünyanın dört bir yanındaki çok çeşitli kültürleri ömür boyu gözlemledikten sonra vardığı sonuçu. Bu içgörüsü, ülkemizin gelişimi boyunca defalarca doğrulandı. Dini özgürlük ortamında yaşama izni almak, vergilerinizle desteklediğiniz hükümette söz sahibi olmak, başka bir kişi tarafından ömür boyu köleleştirilmeden yaşamak. Hayatın nasıl yaşanması gerektiği ve yaşanması gerektiği hakkındaki bu inançlar bir zamanlar birçokları tarafından tuhaf karşılanıyordu. Ancak bu inançlar, kararlı çalışmalarıyla zihinleri ve tutumları değiştiren vizyonerler tarafından hararetle savunuluyordu. Şimdi bu inançlar ABD toplumunda yaygın olarak paylaşılıyor.

Başlangıçta tuhaf görünen ama sonradan hayata geçen bir fikir daha: Kadınlar için Amerika Birleşik Devletleri vatandaşlığı. 1998, kadınların bu ülkede tam medeni haklara kavuşma hareketinin 150. yıl dönümüydü. Son yedi nesildir, hayatlarını tamamen değiştirdikleri kişiler tarafından fark edilmeyecek kadar kabul gören çarpıcı sosyal ve yasal değişiklikler gerçekleştirildi. Bu sürecin son on yıllarını yaşayan birçok kişi, yaşananları rahatlıkla kabullendi. Gençler ise çoğunlukla hayatın hiç böyle olmadığına inanamıyor. Değişimleri, hayatın her zaman olduğu gibi, hiç de doğal karşılamıyorlar.

Yedi nesil boyunca kadınlar için aile hayatında, dinde, devlet yönetiminde, istihdamda ve eğitimde meydana gelen şaşırtıcı değişimler kendiliğinden gerçekleşmedi. Kadınlar bu değişimleri bizzat, çok bilinçli bir şekilde gerçekleştirdiler. Kadınlar, yasalardaki ve insan doğasındaki mucizevi değişimlerin pasif alıcıları olmadılar. Yedi nesil kadın, bu değişimleri en demokratik yollarla etkilemek için bir araya geldi: toplantılar, imza kampanyaları, lobi faaliyetleri, topluluk önünde konuşmalar ve şiddet içermeyen direniş yoluyla. Daha iyi bir dünya yaratmak için çok bilinçli bir şekilde çalıştılar ve büyük ölçüde başarılı oldular.

1998 yılı boyunca, Kadın Hakları Hareketi'nin 150. yıldönümü, ülke çapında akla gelebilecek her türlü program ve etkinlikle kutlanıyor. Birçok şaşırtıcı hikâye gibi, Kadın Hakları Hareketi'nin tarihi de küçük bir grup insanın insan hayatlarının neden haksız yere kısıtlandığını sorgulamasıyla başladı.

Birlikte Yaşam / Kadınlar Vardır

Çay Bir Devrimi Başlatır

Kadın Hakları Hareketi, 13 Temmuz 1848'i başlangıç tarihi olarak kabul eder. New York'un kuzeyindeki o kavurucu yaz gününde, genç bir ev hanımı ve anne olan Elizabeth Cady Stanton, dört kadın arkadaşıyla birlikte çaya davet edildi. Sohbetleri kadınların durumuna gelince, Stanton, Amerika'nın yeni demokrasisi altında kendi durumuna getirilen kısıtlamalardan duyduğu hoşnutsuzluğu dile getirdi. Amerikan Devrimi, 70 yıl önce vatanseverlerin tiranlıktan kurtulması için yapılmamış mıydı? Ancak kadınlar, o tehlikeli yıllarda eşit derecede büyük riskler almış olmalarına rağmen özgürlüğe kavuşamamışlardı. Elbette yeni cumhuriyet, kadınların toplumda daha aktif roller üstlenmesinden faydalanacaktı. Stanton'ın arkadaşları da ona hararetle katılıyordu. Bu, böyle bir sohbeti gerçekleştiren ilk küçük kadın grubu değildi elbette, ancak belirli ve büyük ölçekli bir programı planlayıp uygulayan ilk gruptu.

Bugün, kadın dostlar arasında öğleden sonra yaptığımız sohbetin mirasını yaşıyoruz. 1998 yılı boyunca, Kadın Hakları Hareketi'nin 150. Yıldönümünü kutlayan etkinlikler, bu kadınların dünyanın ilk Kadın Hakları Kongresi'ni toplamaya cesaret ederek başlattıkları büyük değişimleri gözler önüne seriyor.

Birlikte geçirdikleri ikinci çayının ardından, bu küçük grup kongre için bir tarih belirlemiş, uygun bir yer bulmuş ve Seneca County Courier gazetesine küçük bir duyuru vermişti. "Kadınların sosyal, medeni ve dini durumlarını ve haklarını tartışmak üzere bir kongre" duyurusu yapmışlardı. Toplantı, 19 ve 20 Temmuz 1848 tarihlerinde Seneca Falls'taki Wesleyan Şapeli'nde gerçekleşecekti.

Batı medeniyetinin tarihinde buna benzer bir halk toplantısı yapılmamıştı.

"Duygular Bildirgesi" Taslağı Hazırlandı

Bunlar, yeni cumhuriyeti geliştirme idealini paylaşan vatansever kadınlardı. Misyonlarını, cumhuriyetin vatandaşlarına daha iyi ve daha eşitlikçi bir yaşam sunma vaadini yerine getirmesine yardımcı olmak olarak görüyorlardı. Kadınlar etkinliğe hazırlanırken, Elizabeth Cady Stanton, "Duygular Bildirgesi" adını verdiği metni yazmak için çerçeve olarak Bağımsızlık Bildirgesi'ni kullandı.

Birlikte Yaşam / Kadınlar Vardır

Parlak bir hamle olarak ortaya çıkan bu hamleyle Stanton, yeni başlayan kadın hakları kampanyasını doğrudan bu güçlü Amerikan özgürlük sembolüyle ilişkilendirdi. Aynı tanıdık sözler argümanlarını çerçevesiyordu: "Şu gerçeklerin apaçık ortada olduğunu kabul ediyoruz; tüm erkekler ve kadınlar eşit yaratılmıştır; Yaratıcıları tarafından onlara devredilemez bazı haklar bahşedilmiştir; bunlar arasında yaşam, özgürlük ve mutluluk arayışı vardır."

Stanton, Duygu Bildirgesi'nde, kadınların haksızlığa uğradığı yaşam alanlarını titizlikle sıraladı. Amerika'nın devrimci atalarının İngiltere'den Bağımsızlık Bildirgesi'nde sıraladıkları şikâyetlerin sayısı tam on sekizdi.

Stanton'ın versiyonunda şöyle deniyordu: "İnsanlık tarihi, erkeğin kadına yönelik tekrarlanan saldırı ve gasplarının tarihidir; doğrudan amacı kadın üzerinde mutlak bir tiranlık kurmaktır. Bunu kanıtlamak için, gerçeklerin dürüst bir dünyaya sunulması gerekir." Sonra ayrıntılara giriliyordu:

- Evli kadınlar kanunun gözünde yasal olarak ölüydüler
- Kadınların oy kullanmasına izin verilmedi
- Kadınlar, kendi oluşumlarında söz sahibi olmadıklarında yasalara boyun eğmek zorunda kaldılar
- Evli kadınların mülkiyet hakkı yoktu
- Kocalar, eşleri üzerinde, onları cezasız bir şekilde hapsedebilecekleri veya dövebilecekleri ölçüde yasal güce ve sorumluluğa sahiptiler.
- Boşanma ve çocuk velayeti yasaları erkekleri kayıyıyor, kadınlara hiçbir hak tanımıyor
- Kadınlar, bu vergilerin toplanmasında temsil edilmemelerine rağmen emlak vergisi ödemek zorundaydılar
- Çoğu meslek kadınlara kapalıydı ve kadınlar çalıştıklarında erkeklerin kazandığının yalnızca bir kısmını alıyorlardı
- Kadınların tıp veya hukuk gibi mesleklere girmelerine izin verilmiyordu
- Kadınların eğitim alma imkânı yoktu çünkü hiçbir kolej veya üniversite kadın öğrencileri kabul etmiyordu
- Birkaç istisna dışında kadınların kilise işlerine katılmasına izin verilmiyordu
- Kadınların özgüvenleri ve öz saygıları ellerinden alındı ve tamamen erkeklere bağımlı hale getirildiler.

Güçlü sözler... Büyük şikâyetler... Ve unutmayın:
Bu, Amerikan Bağımsızlık Savaşı'ndan sadece yetmiş yıl sonraydı.

Birlikte Yaşam / Kadınlar Vardır

İkinci Dalga

Dolayısıyla, yaygın yanılgının aksine, Kadın Hakları Hareketi'nin 1960'larda başlamadığı açıktır. 1960'larda yaşananlar, aslında o çalkantılı on yılın birbirinden bağımsız görünen birkaç olayıyla körüklenen, kamuoyunun bilincine yerleşen ikinci bir aktivizm dalgasıydı. Bu olayların her biri, toplumun farklı bir kesimini harekete dahil etti.

Birincisi: Esther Peterson, 1961'de Çalışma Bakanlığı Kadın Bürosu'nun müdürüydü. Kadınlara yönelik ayrımcılıkla mücadelede aktif rol almanın hükümetin sorumluluğu olduğuna inanıyordu. Peterson'ın teşvikiyle Başkan Kennedy, Kadınların Statüsü Komisyonu'nu kurdu ve başkanlığına Eleanor Roosevelt'i atadı. Komisyon tarafından 1963'te yayınlanan rapor, Amerikan yaşamının neredeyse her alanında kadınlara yönelik ayrımcılığı belgeliyordu. Eyalet ve yerel yönetimler de hızla bu yolu izledi ve koşulları araştırmak ve başlatılabilecek değişiklikleri önermek üzere kadınlar için kendi komisyonlarını kurdular.

O zamanlar: 1963'te Betty Friedan, çığır açan kitabı Kadınlığın Gizemi'ni yayınladı. Kadınlığın Gizemi, 20. üniversite mezuniyet buluşması için yaptığı bir anketten doğmuştu. Kitapta, orta sınıf eğitilmiş kadınların sınırlı yaşam seçenekleri nedeniyle yaşadıkları duygusal ve entelektüel baskıyı belgelemişti. Kitap anında çok satanlar arasına girdi ve binlerce kadına ev hanımı rolünün ötesinde bir tatmin arayışında ilham verdi.

Sonraki: 1964 tarihli Medeni Haklar Yasası'nın VII. Maddesi kabul edildi ve cinsiyetin yanı sıra ırk, din ve ulusal köken temelinde istihdam ayrımcılığını yasakladı. "Cinsiyet" kategorisi, yasa tasarsını engellemek için son çare olarak eklendi. Ancak yine de kabul edildi. Yasanın kabulüyle birlikte, ayrımcılık şikayetlerini araştırmak üzere Eşit İstihdam Fırsatı Komisyonu kuruldu. Komisyon, ilk beş yılında 50.000 cinsiyet ayrımcılığı şikayeti aldı. Ancak komisyonun bu şikayetleri takip etmekle pek ilgilenmediği kısa sürede anlaşıldı. Çeşitli eyalet Kadın Statüsü Komisyonlarının başkanları Betty Friedan ve diğer feministler, NAACP'ye benzer bir kadın hakları örgütü kurmayı kabul etti. 1966 yılında Ulusal Kadın Örgütü kuruldu ve kısa süre sonra bunu, siyahlar, Latinler, Asyalı Amerikalılar, lezbiyenler, sosyal yardım alanlar, işletme sahipleri, siyasete talip olanlar, her türden esnaf ve meslek sahibi kadınlar da dahil olmak üzere belirli kadın gruplarının ihtiyaçlarını ele alan bir dizi başka geniş üyelikli örgüt izledi.

Birlikte Yaşam / Kadınlar Vardır

MİRASI YAŞAMAK

AMERİKA'DA KADIN HAKLARI HAREKETİ
(1848-1998) - 2

Birlikte Yaşam / Kadınlar Vardır

Tepkiler Başlıyor

Stanton, "yanlış anlaşılma, yanlış tanıtm ve alay"ı öngördüğünde kesinlikle haklıydı. Gazete editörleri, Duygular Bildirgesi'nin ve özellikle de dokuzuncu kararın -kadınların oy hakkı talep etmesi!- utanmaz küstahlığı karşısında öylesine dehşete kapıldılar ki, kadınlara toplayabildikleri tüm öfkeyle saldırdılar. Kadın hakları hareketi daha bir günlüktü ve tepkiler çoktan başlamıştı!

Alay konusu olarak, Duygular Bildirgesi'nin tüm metni, imzacıların isimleri de sık sık belirtilerek sık sık yayınlanıyordu. Tıpkı bugün alaycılığın yeni fikirler üzerinde genellikle engelleyici bir etkisi olduğu gibi, basındaki bu saldırı da Kongre'den birçok kişinin tutumunu yeniden düşünmesine neden oldu.

Kongre'ye katılan kadınların çoğu, kamuoyunda o kadar mahcup oldu ki Bildirge'den imzalarını geri çektiler. Ancak çoğu kararlıydı. Ve editörlerin beklemediği bir şey oldu: Kadınların hakların genişletilmesi çağrısı hakkındaki olumsuz makaleleri o kadar öfkeli ve yaygındı ki, organizatörlerin umabileceği her şeyin çok ötesinde olumlu bir etki yarattı. Hem şehirlerdeki hem de ücra kasabalardaki insanlar artık sorunlara dikkat kesilmiş ve kadın hakları konusundaki bu hararetili tartışmaya büyük sayılarda katılmışlardı!

Hareket Genişliyor

Seneca Falls kadınları iyimser bir şekilde "ülkenin her yerini kapsayan bir dizi kongre" umuyordu. Ve tam da öyle oldu. Kadın Hakları Kongreleri, 1850'den İç Savaş'ın başlangıcına kadar düzenli olarak düzenlendi.

Bazıları o kadar büyük kalabalıklar topladı ki, yeterli toplantı alanı olmadığı için insanlar geri çevrilmek zorunda kaldı!

19. yüzyılın sonlarındaki kadın hakları hareketi, Seneca Falls Kongresi'nde dile getirilen geniş yelpazedeki sorunları ele almaya devam etti.

Elizabeth Cady Stanton ve Susan B. Anthony, Lucy Stone ve Sojourner Truth gibi kadınlar, sonraki kırk yıl boyunca ülkeyi dolaşarak konferanslar verdi ve örgütlenme faaliyetlerinde bulundu. Sonunda, oy hakkını kazanmak temel mesele haline geldi, çünkü oy hakkı diğer reformların hayata geçirilmesi için bir araç olacaktı. Kadınların oy hakkı kampanyası, genel olarak, o kadar sert bir muhalefette karşılaştı ki, kadınların ve erkek destekçilerinin başarılı olması 72 yıl sürdü.

Tahmin edebileceğiniz gibi, 72 yıllık herhangi bir kampanya binlerce siyasi stratejist, yetenekli organizatör, yönetici, aktivist ve lobiciyi içerir. Gayretli kadın hakları aktivizminin hikâyesi, muazzam zorluklara rağmen elde edilen başarıların, rakipleri alt etmek ve sınırlı kaynaklardan en iyi şekilde yararlanmak için kullanılan yaratıcı stratejilerin ve akıl almaz taktiklerin bir litanyasıdır. Bu, en temel Amerikan sivil hakkı olan oy hakkını kazanmak için inanılmaz engellerle karşılaşan olağanüstü kadınlarla dolu dramatik bir hikâyedir.

Bu kadınlar arasında, isimleri ve başarıları Amerikalılar için Thomas Jefferson, Abraham Lincoln ve Martin Luther King Jr. kadar tanıdık olması gereken birçok aktivist de var.

- Elbette Elizabeth Cady Stanton. Ve Susan B. Anthony. Matilda Joslyn Gage. Lucy Stone. Bunlar 19. yüzyıl kadın hakları hareketinin öncü teorisyenleriydi.
- 1869'da Wyoming'de kadınların oy hakkı için ilk başarılı eyalet kampanyasını yöneten, yargı görevinde bulunan ilk kadın Esther Morris. 1900'lerin başında Oregon ve Washington'da başarılı mücadelenin lideri Abigail Scott Duniway.
- Ida B. Wells-Barnett ve Mary Church Terrell, tüm kadınların oy hakkı için çalışan binlerce Afrikalı-Amerikalı kadının örgütçüleriydi.
- Elizabeth Cady Stanton'ın kızı Harriot Stanton Blatch ve Lucy Stone'un kızı Alice Stone Blackwell, annelerinin mirasını gelecek nesillere aktardılar.
- 20. yüzyılın başlarında kampanyayı nihai başarısına ulaştıran Ulusal Amerikan Kadın Oy Hakkı Derneği'nin liderleri Anna Howard Shaw ve Carrie Chapman Catt.
- Ulusal Kadın Partisi'nin kurucusu ve lideri Alice Paul, hareketin radikal kanadı olarak kabul ediliyor.

·Şu anda Yüksek Mahkeme Yargıcı olan Ruth Bader Ginsburg, Kadın Hakları Hareketi'nin hikâyesini öğrendi. Bugün şöyle diyor: "Bizden önce yaşamış kadınlara ne kadar çok şey borçlu olduğumuzu düşünüyorum - bazıları bilinen ama birçoğu bilinmeyen sayısız kadın. Hepimizin - sizin ve benim - bugün burada olmamıza yardımcı olanların cesaretini ve dayanıklılığını takdir ediyorum."

Birlikte Yaşam / Kadınlar Vardır

Oylama Sonunda Kazanıldıktan Sonra

1920'de oylama nihayet kazanıldıktan sonra, örgütlü Kadın Hakları Hareketi çeşitli yönlerde yoluna devam etti. Kadınların oy hakkı için yürüyen, dilekçe veren ve lobi faaliyetlerinde bulunan kadınların çoğu başka bir şey aramazken, Alice Paul gibi bir azınlık, kadın hakları arayışının oylamayla tatmin edilmeyen, sadece ilerletilen, devam eden bir mücadele olacağını anlamıştı. 1919 yılında, oy hakkı zaferi yaklaşırken, Ulusal Amerikan Kadın Oy Hakkı Derneği, kadınların zorlukla kazandıkları oylarını ciddiye almalarnı ve akıllıca kullanmalarını sağlamak amacıyla Kadın Seçmenler Birliği olarak yeniden yapılandırıldı.

1920'de, kadınların iş hayatındaki durumu hakkında bilgi toplamak ve gerekli gördüğü değişiklikleri savunmak amacıyla Çalışma Bakanlığı Kadın Bürosu kuruldu. Birçok kadın hakları savunucusu, kadın işçileri istismardan ve güvenli olmayan koşullardan koruyacak yasalar için aktif olarak lobi faaliyetlerinde bulundu.

1923'te Ulusal Kadın Partisi lideri Alice Paul, bir sonraki bariz adımı attı. Amerika Birleşik Devletleri Anayasası için Eşit Haklar Değişikliği taslağı hazırladı. Böyle bir federal yasanın, "Amerika Birleşik Devletleri genelinde erkeklerin ve kadınların eşit haklara sahip olmasını" sağlayacağı savunuluyordu. Anayasa değişikliği, kişinin nerede yaşadığına bakılmaksızın, tek tip olarak uygulanacaktı.

Oy hakkı sonrası hareketin ikinci kanadı, Seneca Falls "Duygular Bildirgesi"nde açıkça öngörülmeeyen bir hareketti. Bu, oy hakkı kampanyası zafere yaklaşırken, halk sağlığı hemşiresi Margaret Sanger tarafından başlatılan doğum kontrol hareketiydi. Kadının kendi bedenini, özellikle de kendi üreme ve cinselliğini kontrol etme hakkı fikri, kadınların özgürleşmesi fikirlerine vizyoner yeni bir boyut kattı. Bu hareket, kadınları mevcut doğum kontrol yöntemleri hakkında eğitmeyi savunmakla kalmadı, Aynı zamanda modern kadınlar için anlamlı bir özgürlüğün, anne olup olmayacaklarına ve ne zaman olacaklarına kendilerinin karar verebilmesi gerektiği inancını da yaydı. Margaret Sanger ve destekçileri, onlarca yıl boyunca, kadınlara bu hakkı reddeden ve gayretle uygulanan yasalara her fırsatta karşı koydular. 1936'da bir Yüksek Mahkeme kararı, doğum kontrol bilgilerinin müstehcen sınıflandırmasını kaldırdı. Yine de, tüm eyaletlerdeki evli çiftlerin yasal olarak doğum kontrol yöntemlerine erişebilmesi 1965 yılına kadar mümkün olmadı.

MİRASI YAŞAMAK

AMERİKA'DA KADIN HAKLARI HAREKETİ
(1848-1998) - 3

Birlikte Yaşam / Kadınlar Vardır

Yeni Konular Öne Çıkıyor

Yeniden ortaya çıkan Kadın Hakları Hareketi'nin bu çeşitli unsurları, çok çeşitli konularda birlikte ve ayrı ayrı çalıştılar. Yüzlerce topluluktaki küçük kadın grupları, kadın gazeteleri, kitapçılar ve kafeler kurmak gibi tabandan projeler üzerinde çalıştılar. Cinsel istismar ve aile içi şiddet mağdurlarına bakım sağlamak için kadın sığınma evleri ve tecavüz kriz hatları kurdular. Kadınların evlerinin dışında ücretli çalışabilmeleri için çocuk bakım merkezleri kurmak üzere bir araya geldiler. Kadın sağlık uzmanları, düşük gelirli kadınlara doğum kontrolü ve aile planlaması danışmanlığı sağlamak ve kürtaj hizmetleri sunmak için kadın klinikleri açtılar. Bu klinikler, çok çeşitli sağlık sorunlarını tartışmak ve alternatif tedavi yöntemlerini denemek için güvenli bir ortam sağladı.

1972 Eğitim Kanunları'na IX. Madde'nin dahil edilmesiyle, yüksek öğrenime ve meslek okullarına eşit erişim yasa haline geldi. "Eğitim programlarına eşit erişim..." ile başlayan o tek ve basit yasal düzenlemenin uzun vadeli etkisi gerçekten olağanüstü oldu. Kadın doktor, avukat, mühendis, mimar ve diğer profesyonellerin sayısı, kadınların lisansüstü okullara kaydını sınırlayan kotaların yasaklanmasıyla birlikte ikiye katlandı. Atletizm muhtemelen IX. Madde'nin en hararetle tartışılan alanıydı ve aynı zamanda en çok iyileştirme yapılan alanlarından biriydi. Kızların ve kadınların atletizme katılımındaki artış hikayeyi anlatıyor: 25 yıl önce yirmi yedi liseli kızdan biri spor yapıyordu; bugün üçte biri yapıyor. Tüm dünya, son birkaç Olimpiyat Oyunu'nda Amerikalı kadın sporcuların ne kadar çok şey başarabildiğini, altın, gümüş ve bronz madalyalarla ölçüldüğünde gördü. Bu, IX. Madde'nin bir başka çok görünür sonucuydu.

Kadın Hakları Hareketi, toplumun genelinde de ölçülebilir değişimlere yol açtı. 1972'de erkeklerin ve kadınların %26'sı bir kadın başkana oy vermeyeceğini söylemişti. 1996'da bu görüş kadınlarda %5'in biraz üzerine, erkeklerde ise %8'e düştü. Aynı dönemde kadınların ilk evlilik yaş ortalaması yirmiden yirmi dörde çıktı.

Ancak son birkaç on yıldaki kadın hakları hareketinin belki de en çarpıcı etkisi, kadınların finansal özgürleşmesi oldu. Daha 25 yıl önce evli kadınlara kendi adlarına kredi kartı verilmediğinin farkında mısınız? Çoğu kadın, erkek kefil olmadan banka kredisi alamıyor. Tam zamanlı çalışan kadınlar, erkeklerin kazandığı her dolara karşılık elli dokuz sent kazanıyor.

Birlikte Yaşam / Kadınlar Vardır

Gazetelerdeki iş arayan ilanları "iş arayan kadınlar" ve "iş arayan erkekler" olarak ayrılıyordu. Kadınların başvuramayacağı iş ilanları sayfalarca ilan ediliyordu. Eşit İstihdam Fırsatı Komisyonu (EEOC) 1968'de bunu yasadışı ilan etti, ancak EEOC'nin yaptırım gücü çok az olduğu için çoğu gazete bu şartı yıllarca görmezden geldi. Ulusal Kadın Örgütü (NOW), bugün bir kadının yeterliliklerini kanıtladığı herhangi bir işte çalışabilmesini sağlamak için konuyu Yüksek Mahkeme'ye kadar götürmek zorunda kaldı. Ve böylece şimdi, sadece bir nesil önce neredeyse akla bile gelmeyecek binlerce meslekte kadın görüyoruz: diş hekimi, otobüs şoförü, veteriner, uçak pilotu ve telefon tesisatçısı, bunlardan sadece birkaçı.

Bu değişimlerin çoğu, kadın örgütlerinin desteklediği yasalar ve davalar sayesinde gerçekleşti. Ancak kadınların 1960'lar ve 70'lerde elde ettiği ilerlemelerin çoğu kişiseldi: kocalarının ev işlerine yardım etmesini veya düzenli olarak aile yemeklerinden sorumlu olmasını sağlamak; işte uzun zamandır hak ettikleri terfiyi almak; istismarcı bir eşten ayrılmak için gereken maddi ve duygusal gücü kazanmak.

Eşit Haklar Değişikliği Yeniden Sunuldu

Ardından, 1972'de, neredeyse elli yıldır Kongre'de bekletilen Eşit Haklar Değişikliği nihayet kabul edildi ve onay için eyaletlere gönderildi. Eşit Haklar Değişikliği'nin metni basitti: "Yasa önündeki eşit haklar, Amerika Birleşik Devletleri veya herhangi bir eyalet tarafından cinsiyet nedeniyle reddedilemez veya kısıtlanamaz." Birçok kadın hakları aktivisti için, gerekli otuz sekiz eyalet tarafından onaylanması neredeyse kesin bir sonuç gibi görünüyordu.

Eşit Haklar Değişikliği'nin eyaletler tarafından onaylanması kampanyası, ülke genelinde milyonlarca kadına kendi toplumlarında Kadın Hakları Hareketi'ne aktif olarak katılma fırsatı sağladı. Kongre'de veya mahkemelerde tartışılan diğer birçok sorunun aksine, bu konu her eyaletin kendi kararıyla karara bağlandı. Her kesimden kadın örgütü, üyelerini ERA için para toplamak ve kamuoyu desteği oluşturmak üzere örgütledi. Kilit eyaletlerde yüz binlerce destekçiyi bir araya getiren yürüyüşler düzenlendi. Meclis toplantıları, yürüyüşler, kapı kapı dolaşarak kampanyalar ve akla gelebilecek her türlü etkinlik, çoğu daha önce hayatında hiçbir siyasi faaliyette bulunmamış sıradan kadınlar tarafından düzenlendi. Kampanya merkezine cömert çekler ve tek dolarlık banknotlar yağdı ve NOW ve diğer kadın hakları örgütlerinin safları tarihi boyutlara ulaştı.

Birlikte Yaşam / Kadınlar Vardır

Her kadın dergisi ve çoğu genel ilgi alanına yönelik yayında, ERA'nın etkileri ve onay kampanyasının ilerleyişi hakkında haberler yer aldı.

Ancak Elizabeth Cady Stanton bir kez daha kehanetini kanıtladı.

Hareketin "azımsanmayacak miktarda yanlış anlama, yanlış temsil ve alay konusu olacağını" öngördüğünü hatırlıyor musunuz? Phyllis Schlafly tarafından örgütlenen Eşit Haklar Değişikliği'nin muhalifleri, Anayasa'daki Eşit Haklar Değişikliği gibi bir ifadenin hükümete kişisel hayatlarımız üzerinde çok fazla kontrol sağlayacağından korkuyorlardı. Eşit Haklar Değişikliği'nin kabulünün erkeklerin ailelerini terk etmesine, unisex tuvaletlere, eşcinsel evliliklere ve kadınların askere alınmasına yol açacağını ileri sürdüler. Medya ise, sözde dengeli habercilik çıkarı uğruna, kadınların oy hakkı kazanma olasılığı tartışılırken olduğu gibi, bu aldatıcı argümanlara da eşit ağırlık verdi. Ve tıpkı kadınların oy hakkı konusunda olduğu gibi, eyalet meclislerinde destek oyu verecek çok az kadın vardı, bu nedenle erkek milletvekilleri bir kez daha kadınların eşit haklara sahip olup olmayacağına karar verme yetkisine sahipti. Onaylama için son tarih 1982'de geldiğinde, ERA, ABD anayasasına eklenmesi için gereken 38 eyaletten sadece üç eyalet eksikti. Bu üç önemli eyaletteki kadın milletvekillerinin yüzde 75'i ERA'yı desteklerken, erkeklerin yalnızca yüzde 46'sı onaylama yönünde oy kullandı.

Anketler nüfusun büyük bir çoğunluğunun Eşit Haklar Anlaşması'nı (ERA) desteklediğini sürekli olarak gösterse de, birçok politikacı tarafından fazlasıyla tartışmalı olarak değerlendirildi. Tarihsel olarak bakıldığında, kadın hakları hareketinin çoğu, hatta tamamı, ilk dile getirildiğinde oldukça tartışmalıydı. Kadınların üniversiteye gitmesine izin vermek mi? Bu, üreme organlarını küçültür! Kadınları evlerinin dışında ücretli işlerde çalıştırmak mı? Bu, aileleri mahveder! Genel seçimlerde oy kullanmak mı? Neden böyle meselelerle uğraşıyorlar? Spora katılmak mı? Hiçbir kadın terlemek istemez! Bir zamanlar skandal ve düşünülemez olarak görülen bu ve diğer konular artık bu ülkede neredeyse evrensel olarak kabul görüyor.

Daha Karmaşık Konular Ortaya Çıkıyor

1848'deki Seneca Falls Kongresi'nde tartışılan konularda önemli ilerlemeler kaydedildi. Bu çığır açan tartışmaya katılanlar, 1990'larda Kadın Hakları Hareketi'nin sorunlarını hayal bile edemezdi.

Tartışmaların çoğu, eşit haklar meselesinin ötesine geçerek feministler arasında bile tartışmalı bir alana kaydı. Bunlardan birkaçı:

- Kadınların üreme hakları. Kadınların gebeliklerini sonlandırıp sonlandıramayacakları, Yüksek Mahkeme'nin Roe v. Wade davasında kadınların ilk iki trimesterdeki tercihlerini onaylamasının üzerinden yirmi beş yıl geçmesine rağmen hâlâ tartışmalı bir konu.
- Kadınların askeri akademilere kaydolması ve aktif muharebede görev alması arzu edilir mi?
- Kadınların dini ibadetlerde liderlik rolleri üstlenmesi. Kimileri için tartışmalı, kimileri içinse doğal.
- Pozitif ayrımcılık. Geçmişteki ayrımcılığın telafisine yönelik yardım uygun mu? Nitelikli kadınlar artık eşit şartlarda mı?
- Annelik yolu. İşletmeler kadınların aile sorumluluklarını karşılamalı mı, yoksa kadınlar, çoğu hâlâ daha az ailevi sorumluluk üstlenen erkeklerle eşit bir şekilde mi yükselmek için rekabet etmeli?
- Pornografi. Kadınlar için aşağılayıcı, hatta tehlikeli mi, yoksa sadece ifade özgürlüğü meselesi mi?
- Cinsel taciz. Flört nerede biter, taciz nerede başlar?
- Taşıyıcı annelik. Bu, bir kadının rahmini bu hizmet için kiralama hakkı mıdır?
- Ev hanımlarına ve çalışan eşlerine eşit olarak dağıtılan Sosyal Güvenlik yardımları, hayatta kalan eşlerin dul kalarak yoksulluktan kurtulmasını sağlar.

Bugün, kendilerine gururla "üçüncü dalga" diyen genç kadınlar, bu ve diğer çetrefilli sorunlarla karşı karşıya. Birçok kadın, sürekli tepkilerden dolayı kendilerine "feminist" demekten çekiniyor olsa da, çok azı kadınların son 150 yılda kazandığı kişisel özgürlükler ve genişleyen fırsatlar mirasından vazgeçecektir. Kendi hayatımız için hangi seçimleri yaparsak yapalım, çoğumuz kızlarımız, yeğenlerimiz ve torunlarımız için tüm kızların ve kadınların benzersiz beceri ve yeteneklerini geliştirip hayallerinin peşinden gidebilecekleri bir dünya hayal ediyoruz.

1998: Mirası Yaşamak

İlk ve çığır açıcı Kadın Hakları Kongresi'nden bu yana geçen 150 yılda, kadınlar Elizabeth Cady Stanton'ın devrim niteliğindeki Duygular Beyannamesi'nde ele aldığı alanlarda net ilerlemeler kaydetti. Kadınlar yalnızca oy kullanma hakkını kazanmakla kalmadı; aynı zamanda hükümetin her kademesinde kamu görevine seçiliyor.

Jeannette Rankin, 1916'da Kongre'ye seçilen ilk kadındı. Üç nesil sonra, 1971'de kadınlar hala Kongre temsilcilerimizin yüzde üçünden azdı.

Bugün kadınlar Kongre'deki koltukların yalnızca yüzde 11'ine ve eyalet meclisi koltuklarının yüzde 21'ine sahip. Yine de, bu kadar az sayıda kadına rağmen, kadınlar kadınların yasal statüsünü ve sosyal rollerini sınırlayan binlerce yerel, eyalet ve federal yasayı başarıyla değiştirdiler.

İş dünyasında çok sayıda kadın her türlü mesleğe, ticarete ve işletmeye girdi.

Din adamlarının, askerlerin ve haber merkezlerinin saflarını genişlettik.

Şu anda üç milyondan fazla kadın, çok yakın zamana kadar "geleneksel olmayan" kabul edilen mesleklerde çalışıyor.

Çok şey başardık, ancak hâlâ yapılacak çok şey var. Bir ulus olarak özgürlüğümüzün tamamlanmış sayılmasının önünde, Amerika'daki kadınların tam eşitliğinin önünde hâlâ önemli engeller var. Ancak Kadın Hakları Hareketi, kadınların koşullarını ve umutlarını geri dönülmez bir şekilde değiştirmede açıkça başarılı oldu. Geriye kalan adaletsizliklerle, Amerika'nın mahkemelerinde ve konferans salonlarında, evlerinde ve kuruluşlarında, işyerlerinde ve oyun alanlarında her gün mücadele ediliyor.

Bugünün kadınları ve kızları, bizden önceki yedi nesil kadının elde etmek için ellerinden gelenin en iyisini yaptığı kadın hakları mirasını yaşıyor.

1923'te Eşit Haklar Değişikliği'ni ilk kez kaleme alan o gözü pek organizatör Alice Paul şöyle demişti: "Harekete her zaman bir tür mozaik gözüyle bakıyorum. Her birimiz küçük bir taş koyuyoruz ve sonunda büyük bir mozaik elde ediyoruz."

Kadınlar, birlikte hareket ederek, küçük taşlarını büyük mozaığe ekleyerek, başlangıçtaki güçsüzlüklerinden, tüm zorluklara rağmen, şiddet içermeyen bir şekilde haklarını artırdılar.

Bu kahramanca mirasla gurur duyacağımız çok şey ve Kadın Hakları Hareketi'nin kuruluşunun 150. Yıldönümü vesilesiyle kutlayacak çok şeyimiz var.

Birlikte Yaşam / Kadınlar Vardır

EMMA GOLDMAN

ÇOĞUNLUĞA KARŞI AZINLIK

1

Birlikte Yaşam / Kadınlar Vardır

Zamanımızın siyasetçileri arasında sürekli tekrarlanan slogan, ki buna Sosyalistler de dahil, zamanımızın bireyselin ve azınlığın zamanı olduğudur. Yalnızca yüzeyin altındakini görmek istemeyenler bu şekilde kandırılabilir. Hiç kimse dünyanın refahını görmüyor mu? Bu durumun kralları onlar değil mi? Ne var ki onların başarısı bireyselliğe yönelik değildir; atalete ve kitlenin korkak bir biçimde teslim olarak boyun eğmesine yöneliktir. İkincisi ister ama baskın gelmek için, yönetilmek için ve mecbur edilmek için. Bireysellik ise, insanlık tarihinde hiçbir zaman kendini ifade etme şansını, kendini savunma fırsatını böylesine normal, sağlıklı bir şekilde bulamamıştır.

Dürüstlük amacıyla dolu bir eğitmen, özgün fikirleri olan bir yazar ya da sanatçı, bağımsız bilim insanı sosyal değişimin vaatkâr olmayan öncüleri her gün, zamanla birlikte öğrenme ve yaratıcı yeteneklerini kaybetmiş olan kişilerce bir kenara itilmektedir.

Ferrer tipi eğitmenlere hiçbir yerde tolere edilmiyor, diğer taraftan önceden hazmedilmiş yemeklerin diyetisyenleri a la Profesör Eliot ve Butler varoluşçuluktan yoksun, istemlerin olmadığı bir çağın başarılı yürütücüleriler. Yazında ve dramatik dünyada Humpry Ward'lar ve Clyde Fitches'ler kitlelerin idolleri ama çok az kişi Emerson, Thoreau, Whitman, Ibsen, Yeats ya da Stephen Phillips'in dehasının farkında. Onlar çoğunluğun ufkundan çok uzakta yalnız yıldızlar gibiler.

Yayıncılar, tiyatro müdürleri ve eleştirmenler yaratıcı sanatın doğasında var olan niteliği aramıyorlar; sanatın iyi satış yapıp yapmadığını, insanların paletine uyup uymadığını soruyorlar. Bu palet de bir çöplük gibi; hiçbir zihinsel özümleme gerektirmeyen her şeyi barındırıyor içinde. Bunun bir sonucu olarak da olağan, sıradan, alışıldık olan genel literatürü temsil ediyor.

Sanatta da aynı üzücü gerçeklerle karşı karşıya kaldığımız söylememe gerek var mı? Birisi parklarımızın ve köprülerimizin iğrençliğini ve kabalığını, sanat endüstrisini eleştirmek zorunda. Kesinlikle, hiç kimse olmasa da çoğunluğun zevkleri bu korkunç sanata tolere edecektir. İçerikte yanlış ve uygulamada barbarca olan Amerikan şehirlerini dolduran anıtların da gerçek sanatta hiçbir ilişkisi yok; sanki bir Michael Angelo totemi gibi. Ne var ki başarılı olabilen tek sanat türü de bu. Kabul edilen bilgileri besleyen, özgün olmaya çalışan ve hayata karşı doğru olma çabası içerisindeki gerçek sanatsal deha anlaşılması güç ve perişan bir şekilde sürdürmekte varlığını.

Birlikte Yaşam / Kadınlar Vardır

Belki bir gün yaptığı iş el üstünde tutulacak ama kalbindeki kan tükenene kadar değil; düşünceden ve görüş açısından uzak olan izdiham ustasının mirasını yok edinceye dek değil.

Bugünün sanatçısının yaratamayacağı söyleniyor çünkü ekonomik bir zorunluluğu var. Ne var ki bu, sanat için bütün çağlarda geçerli olan bir gerçekliktir. Micheal Angelo da en az bugünkü heykeltıraş ya da ressamın olduğu kadar hamisine bağımlıydı; ama o zamanın sanat uzmanları çıldırıcı kalabalıktan çok uzaktaydı. Ustalarının eserlerine katkıda bulunmaktan gurur duyuyorlardı.

Bugünün sanat eleştirmenlerinin ise tek bir kriteri, tek bir değeri var: Dolar. Hiçbir mükemmel işin niteliği ile ilgilenmiyorlar, yalnızca cebindeki dolarların niceliği ilgilendiriyor onları. Mirabeu'nun Les Affaires sont les Affaires çalışmasındaki finansörler renklerdeki karmaşık düzenlemelere işaret ederek şöyle diyor: "Ne kadar da mükemmel; 50.000 franka mal oldu." Aynı bizim sonradan görmelerimiz gibi. Onların muhteşem sanat keşifleri için ödenen inanılmaz meblağlar zevklerini fakirleştiriyor.

Elli yıl önce Wendell Phillips şöyle demişti: "Gerçekten de demokratik bir niteliğin olduğu ülkemizde toplumun fikri yalnızca her şeye yetmez aynı zamanda her zaman, her yeredir. Tiranlığını, ulaştığı noktayı saklamaz ve sonuçta eğer Eski Yunan'ın meşalesini alıp yüzler arasında aramaya çıkarsanız, bir tek Amerikalı bulamazsınız ki hayal kurmamış olsun; en azından hırsına, sosyal hayatına ya da işine, iyi bir fikre ve onun için oy verecekler dair kazanabileceği ya da kaybedebileceği bir şey vardır. Ve sonuç olarak bireyler yığını olmaktansa, her biri kendi inançlarını çiğneyerek, diğer toplumlarla kıyaslanacak olursa bir toplum olarak ödleler kitlesini oluşturuyoruz. Diğer insanlardan daha çok, birbirimizden korkuyoruz." Açıkça görülmektedir ki Wendell Phillips'in elli yıl önce anlattığından daha ileri bir noktada değiliz.

Toplum görüşü her yerde mevcut bir tiranlıktır; bugün de çoğunluk bir ödleler kitlesini temsil eder, kendi ruhunu ve akıl fakirliğini yansıtan o kişiyi ister; Bu Roosevelt gibi bir adamın yükselişini açıklıyor. O avam psikolojisini en iyi biçimde örnekleyen insan. Bir siyaset adamı, çoğunluğun idealler ve dürüstlüğü ne kadar az önem verdiğini biliyor. Bir köpek gösterisi, bir ödüllü yarış, bir "siyah"ın linç edilmesi, zengin bir kadının evlenmesi ya da eski bir başkanın akrobatik gösterisi arasında fark görmüyorlar. Zihinsel bozulmalar ne kadar iğrençleşirse, kalabalık o kadar zevk alıyor.

Birlikte Yaşam / Kadınlar Vardır

Diğer taraftan, bu siyasi pigmelerin, saf adamların, kültürlerin, yetilerin tepelerindeki adamlarla muhallebi çocukları gibi alay ediliyor.

Çağımızın bireyselleşme çağı olduğunu söylemek biraz tuhaf. Bizimki, tüm tarih boyunca yaşanmış olan bir fenomenin basit bir tekrarı: İlerleme, aydınlanma, bilim, din, siyasi ve ekonomik özgürlük için yapılan her çaba azınlıklardan geliyor, çoğunluklardan değil. Bugün de her zaman olmuş olduğu gibi az olan yanlış anlaşılıyor, avlanıyor, hapsediliyor, işkence görüyor ve öldürülüyor.

Nazareth'in kışkırtıcıları tarafından açıklanan kardeşlik prensibi hayatın, doğru ve adaletin özünü koruyor; o kadar uzun zamandır yapıyor ki bunu artık az olanın işaret ışığı haline gelmiş. Çoğunluklar da buna dayandığında, o büyük prensip kan ve ateşin, yayılan acının ve hastalığın muştucusu oldu. Her şeye gücü yeten Roma'ya Huss, Calvin ve Luther'in muazzam figürlerinin liderliğinde saldırmak gecenin karanlığının ardından gelen gün doğumu gibiydi. Ama Luther ve Calvin siyaset adamı oldukları anda, Reformasyon'un büyük olasılıklarını tehlikeye attılar. Onlar başarılar ve çoğunluğu kazandılar, ama Katolik canavardan daha az kana susamış ya da acımasız olmayan o çoğunluğu. Aykırı olanlara, azınlığa, diktasına boyun eğmeyecek olanlar için ne acı! Sonsuz heves, tahammül ve kurbandan sonra insan aklı şimdi en azından dini canavardan özgür kılındı; azınlık yeni zaferlere kurban gitti ve çoğunluk da zamanla yanlış bir şekilde gelişen gerçekliği alkışlamakta.

Siyasi olarak insan ırkı hâlâ köleliğe en uygun olanı; krallar ve tiranların gücüne karşı adım adım savaşan John Balls'lar, Wat Tyler'lar, Tells'ler gibi daha ismi sayılamayacak pek çok kişi için böyle değil miydi? Ama bireysel öncüler için dünya hiçbir zaman o muazzam akımda olduğu gibi köklerine kadar sallanmamış olmalı: Fransız Devrimi. Camille Desmoulins'in etkili sözleri ve ateşi, Jericho'dan önceki trompet gibiydi; tecavüz ve korkuya Bastille'e karşı ayaklanma başlatmak.

Her periyotta, her zaman büyük fikirlerin, özgürlük mücadelesinin savunucuları azınlıklar olmuştur. Oysa kıpırdamasına bile izin olmayan güdümlü çoğunluklar için durum böyle değildi. Bu gerçeklik Rusya'da diğer her yerde olduğundan daha etkili bir biçimde açığa çıkmıştır. Zaten binlerce hayat o kanlı rejimle tüketilmiştir, gene de canavarın saltanatına tam bir son verilememiştir. Fikirlerin, kültürün, edebiyatın, en iyi duyguların bir boyunduruğun altında inletildiği bir yerde bu nasıl mümkün olabilir?

Birlikte Yaşam / Kadınlar Vardır

Çoğunluk, o dönüştürülemeyen, kısıtlı, boğucu kitle, Rus köylüleri yüz yıllık bir çekişmeden, anlatılmamış bir sefaletten ve kurbanlıktan sonra nasıl hâlâ "beyaz elli adamları" * boğan ipin şans getirdiğine inanabilirler?

Amerikan bağımsızlık mücadelesinde, çoğunluk yıkılmak üzere olan bir binadan çok da farklı bir konumda değildi. Bugüne dek Jefferson, Patrick Henry ve Thomas Paine gibilerin fikirleri onların gelecek nesilleri tarafından inkâr edilmiş ve satılmıştır. Kitle, onlardan hiçbirini istememektedir. Lincoln'de görülen üstünlük ve cesareti, o zamanın panoramasını yaratan insanlarla birlikte unutulmuştur. Siyah adamların gerçek hamileri Boston'da Llyod Garrison, Wendell Phillips, Thoreau, Margaret Fuller ve Theodore Parker gibi olağanüstü cesaretleri ve çabalarıyla John Brown'la bu acıyı sonuçlandırılan kişiler tarafından temsil edilmiştir. Onların yorulmak bilmeyen bu hayalleri, etkili konuşmaları ve azimleri Güneyin lordlarını yenmiştir. Lincoln ve onun buyruğu altındakiler yalnızca karşı koyuş herkesçe çıkarlı bir davranış olduğunda takip edilmişlerdir.

Yaklaşık elli yıl önce, meteor gibi bir fikir dünyanın yörüngesinde kendisini göstermiştir; oldukça ileri görüşlü, devrimci, herkesi kucaklayan ve dünyanın her yerindeki tiranların terörünü dağıtacak bir fikir. Diğer yandan bu fikir milyonlar için zevkin, mutluluğun ve umudun da müjdecisiydi.

Öncüler karşılarına çıkacak zorlukların bilincindeydiler ve yollarına çıkacak engellerin ama gururlu ve cesurca yürüşlerini başlattılar. Bugün bu fikir popüler bir slogan olmuştur. Bugün neredeyse her yerde Sosyalistler vardır: Yoksul kurbanlar kadar zengin adamlar; talihsiz sanıklar kadar hukuk ve otoritenin savunucuları; dini dogmaların uygulayıcıları kadar özgür düşünürler; yırtık gömlekli kızlar kadar şık hanımefendiler. Neden olmasın?

Elli yıl öncesinin gerçeği bugün bir yalana dönüştüğüne, tüm taze hayal gücü yaşlandığına ve gücü, zaferi, devrimci idealizmi yok edildiğine göre, neden olmasın?

Bugün artık güzel bir görüş değil, "pratik, üzerinde çalışılabilir bir düzen" olduğuna ve çoğunluğun isteklerine dayandırıldığına göre, neden olmasın?

Kitle övülmeye başlandığından beri var olan siyasi kurnazlık: Zavallı çoğunluk, kandırılan, kullanılan o devasa çoğunluk; yalnızca bizleri takip etseydi...

Birlikte Yaşam / Kadınlar Vardır

Bu söylemi daha önce duymamış olan birisi var mıdır? Bütün politikacıların bu hiçbir zaman değişmeyen nakaratını bilmeyen var mı? Kitlenin kanamakta olduğunu, soyulduğunu ve sömürüldüğünü bilmeyen var mı?

Oy avcılarımız kadar, ben de biliyorum bunu. Ama ben bütün bunlardan sorumlu olanın, birkaç parazit değil kitlenin kendisi olduğunda da ısrar ediyorum. Efendilerine dört elle sarılıyor, kamçılanmayı seviyor ve kapitalist otorite ya da herhangi bir kurulu düzene karşı bir protesto sesi yükseldiği anda ilk 'Çarmıha gerin!' haykırışı ondan geliyor. Ama bu otorite ve şahsi imtiyazlar ne kadar sürebilir ki; eğer kitleler asker, polis, gardiyan ve cellat olmak istemeseydi? Sosyalist demagogiler bunu benim bildiğim kadar biliyorlar, ama hâlâ kitlelere isteklerini temin ediyorlar çünkü hayatın temel amacı, gücün sürerliliğidir. Bu da çoğunluk olmadan gerçekleştirilemez.

Evet otorite, baskı ve bağımlılık çoğunlukların içindedir ama hiçbir zaman özgürlük ya da bireyin özgür tutumu değil; hiçbir zaman özgür bir toplumun doğuşu değil.

Baskı altında olanları, yoksulları bu dünyadan kabul etmediğim için değil; korku, şiddet, insanların sürdüğü hayatın güvensizliğini tanımadığım için de değil; çoğunluğu iyi için yaratıcı bir güç olarak red mi ediyorum?

Hayır, hayır! Ama o kadar iyi biliyorum ki sıkıştırılmış bir kitle olarak bu insanlar hiçbir zaman adalet ve eşitlik için mücadele etmediler. İnsanlığın sesini bastırdılar, insan ruhunu öldürdüler ve bedenlerini zincirlediler. Bir kitle olarak eğilimleri her zaman hayatı tıpkı bir çöl gibi bir örnek, gri ve monoton yapmak oldu.

Bir kitle olarak her zaman bireyselleşmenin, özgür inisiyatifin ve özgünlüğün düşmanları olacaklar. Bu yüzden Emerson'ın şu sözlerine ben de katılıyorum, "Kitleler talepleri ve etkileşimlerinde ham, eksik ve tehlikelidirler ve yaltaklanmaya değil, eğitime ihtiyaçları vardır. Onlara hiçbir şey teslim etmemeyi dilerim ama onları bölüp parçalara ayırmak ve onlardan bireyler yaratmak isterim. Kitleler! Kitleler beladır. Aslında kitlenin hiçbir çeşidini istemiyorum; ama yalnızca sevecen, duyarlı, başarılı kadınlar ile dürüst adamlar istiyorum."

Diğer bir deyişle sosyal ve ekonomik refahın yaşayan, canlı gerçeği ancak entelektüel azınlıkların azmi ve kararları yoluyla bir gerçekliğe dönüşecektir; kitleler üzerinden değil.

Birlikte Yaşam / Kadınlar Vardır

FATMA NUDİYE YALÇI

(1904 – 1969)

Yazar, Çevirmen.

İlk Türk Kadın Oyun Yazarı.

Birlikte Yaşam / Kadınlar Vardır

Çeşitli Marksist eserleri Türkçeye çevirmiştir.

1938 yılında Donanma Davası'nda yargılanıp ve 10 yılını cezaevinde geçirmiş bir sosyalisttir, Vatan Partisi'nde aktif rol almıştır.

1904'te İstanbul'da doğdu. İstanbullu, varlıklı bir ailenin kızıydı.

Notre Dame de Sion Fransız Lisesi'nde okudu ancak I. Dünya Savaşı'nda Osmanlı'nın İttifak Devletleri'nin yanında yer alması sonucu Fransız lisesinin kapanmasıyla mezun olamadı. Eğitimine özel derslerle devam etti.

Yükseköğrenimine Darülfünun Felsefe bölümünde devam etti.

Edebiyata ilgisi de üniversite yıllarında başladı. Mezuniyetinden sonra dönemin tanınmış gazetecilerinden Nizamettin Nazif Bey ile evlendi;

Nudiye Nizamettin adını aldı. Bir Marksist olan eşi Nizamettin Nazif'ten Marksizm'in temel ilkelerini öğrendi. Evlilikleri 1928'de boşanma ile sonuçlandı.

Dönemin muhalif dergilerinden olan ve sol görüşteki aydınların ikinci adresi haline gelen Resimli Ay'da Doktor Hikmet Kıvılcımlı ile tanıştı.

1932'den itibaren birlikte yaşadılar ancak evlenmediler. Birlikte Marksizm Bibliyoteki isimli bir kitabevi kurdular; daha sonra Kıvılcımlı Kütüphanesi'nde yayıncılık yaptılar. Engels'in "Maymunun İnsanlaşması Prosesinde Emeğin Rolü", "Marksizmin Prensipleri"; Marx'ın "Klasik Alman Felsefesinin Sonu ve Ludwig Feuerbach", "Enternasyonal İşçiler Cemiyetini Açış Hitabesi" eserlerini Türkçe'ye çevirdi.

1938'de Yavuz Zırlısı'na bir öğrencinin dolabında Kıvılcımlı kütüphanesinden alınmış broşürlerinin bulunması nedeniyle Kıvılcımlı ile birlikte gözaltına alındı.

Yargılamalar sonucunda orduyu isyana teşvik ve komünist faaliyette bulunmaktan suçlu bulundu. Sinop Cezaevi'nde 10 yıl hapis yattı.

1948'de tahliye oldu. 1954'te Doktor Kıvılcımlı'nın kurduğu Vatan Partisi'nde üyeliğe seçildi ve parti çalışmalarına katıldı.

1960'lardan sonra siyasi hareketlerin içinde yer almadı.

1965'te kanser tedavisi için yurtdışına çıktı. Romanya'dan Bulgaristan'a geçti.

1967-1969 tarihleri arasında Doğu Almanya'nın Leipzig şehrine TKP organı Bizim Radyo yayınlarında çalıştı. 1969 yılında Sofya'da hayatını kaybetti.

Cenazesi Sofya'ya defnedildi.

ZABEL YESAYAN

(4 Şubat 1878 - 1943)
Ermeni Romancı, Şair ve Öğretmen.

Birlikte Yaşam / Kadınlar Vardır

Zabel Yesayan 4 Şubat 1878 gecesı, 93 Harbi devam ederken, Üsküdar'da bulunan iki katlı ahşap bir evde Zabel Hovanısyen ismi ile dünyaya geldi.

Yesayan'ın doğduğu gece Rus ordusu günümüzde Yeşilköy olarak bilinen San Stefano'ya ulaşmıştı. Öğrenimine günümüzde hala etkin olan Üsküdar Surp Haç Tıbrevank ilkokulunda başladı. Paris'te bulunan Sorbonne Üniversitesi'nin edebiyat ve felsefe bölümünden mezun oldu. Fransız romantizm akımından etkilenen Yesayan verimli yazarlık kariyerine başladı. 1895 yılında Gece Şarkısı ve Tsagik (Çiçek) isimli ilk şiirlerini yayımladı. Mercure de France, Massis, Anahit ve Arevelian Mamoul isimli dergiler için kısa öykü, edebî makale ve denemeler yazmanın yanı sıra Fransızca ve Ermenice çeviriler yaptı.

Zabel Yesayan 1908'deki Jön Türk devriminin ardından İstanbul'a geri döndü. 1909'da Kilikya'ya giden Yesayan Adana Katliamı üzerine dizi makaleler yazdı. Averagneru Meç (Yıkıntılar Arasında) romanı ile Anetski (Lanet; 1911), Safieh (1911) ve Nor Harsi (Yeni Gelin; Konstantinopolis 1911) isimli kısa öykülerinde de Adana katliamını konu aldı.

Ermeni Tehcirinde sürgün listesinde yer alan tek kadın aydın olan Yesayan Müslüman Osmanlı kadını kılığına girerek Bulgaristan'a kaçtı. Tehcirin ardından, 1918 yılının sonuna dek Orta Doğu'daki mülteci ve yetimlere yardım etmek üzere çalışmalarda bulundu. Bu süreçte Ermeni halkına yapılan pek çok adaletsizliği konu alan Verçin Pacagi (Son Bardak) ve Hokis Aksoryal (Sürgündeki Ruhum; 1919) gibi yeni romanlar yazmaya başladı.

Forces Retraite (Çekilen Kuvvetler; 1923) isimli romanında zamanın sosyal ve politik koşullarını anlattı. 1920'lerde, eşinin vefatına dek, Fransa'dan Bakü'ye seyahat etti. 1926 yılında Sovyet Ermenistan'ı ziyaret eden Yesayan izlenimlerini Prométhée Déchainé (Zincirsiz Prometheus; Marsilya 1928) isimli romanında anlattı. 1933 yılında Sovyet Ermenistan'a yerleşti ve Moskova'da gerçekleştirilen ilk Sovyet Yazarlar Birliği kongresinde yer aldı. Bu süreçte Vernaşapik Kraki (Ateşten Gömlek, Erivan 1934; ve ilk otobiyografik kitabı Silihdari Bardezneri (Silahtarın Bahçeleri; Erivan 1935) ile ilgilendi. Fransızca ve Ermenice edebiyat dersleri vermeye başladı.

1943'teki Büyük Temizlik sırasında milliyetçilik ile suçlanan Zabel Yesayan Sibirya'da bilinmeyen koşullarda öldü.

Birlikte Yaşam / Kadınlar Vardır

YAŞAR NEZİHE BÜKÜLMEZ

(14 Ocak 1882 - 5 Kasım 1971)
Osmanlı Türkü Şair.

Birlikte Yaşam / Kadınlar Vardır

İstanbul'da 1882 yılında doğdu. Yoksul bir ailenin kızı olan Yaşar Nezihe, ailenin beş çocuğundan üçüncüsü idi. Ailenin tüm diğer çocukları verem, yoksulluk ve bakımsızlıktan ötürü küçük yaşta öldü. Kendisinden önceki kardeşlerinin akıbetine uğramasın diye kendisine Yaşar Zeliha adı verildi. İsmi yıllar sonra evlendiği Atıf Efendi tarafından değiştirilip, Yaşar Nezihe olmuştur.

Henüz altı yaşındayken annesini kaybetti. Annesinin ölümünden sonra bakımını babası ile babasının teyzesi üstlendi. Çocukluğunda yeterli bakım görmeyen Yaşar Nezihe, zamanının büyük bölümünü sokaklarda geçirmekteydi. Babası onu okula yazdırmayı kabul etmeyince bir okula kaydını kendisi yaptırdı ve bir yıl eğitim aldı. Babası, kızını bu bağımsız tavrından dolayı evden kovunca okuldan ayrılmak zorunda kaldı. Okula devam edebildiği bir yıl içinde okuma ve yazma öğrendi.

Teyzesinden dinlediği aşk hikâyelerinin ve teyzesinin ölümünden sonra okuduğu facia romanlarının etkisiyle yazmaya başladı. Genç bir kız olduğu dönemde sokaklarında devriye gezen Hilmi Çavuş'a duyduğu aşk, birçok şiirinin ilham kaynağı oldu. İlk şiirlerini "Mazlume" ve "Mahmure" mahlaslarıyla Malumat dergisinde yayımladı.

Fakirliklerine çare olacağı düşüncesi ile babası tarafından yirmi yedi yaş büyük olan Atıf Zahir Efendi ile evlendirildi. Bu evlilik kısa süre sonra çocuğu olmadığı gerekçesi ile eşinin onu boşaması ile sonlandı. İkinci evliliğini yaptığı mühendis Mühendis Fevzi Bey ile yaptı, ve üç oğlu oldu. Eşinin onu ve çocuklarını terk edip gitmesi üzerine bu evlilik sonlandı. İki oğlu besin yetersizliğinden öldü. Çocuklarının kaybettikten sonra intihar teşebbüsünde bulunan şair, hayatta kalan oğlu Vedat için hayata tutundu.

Yaşar Nezihe, geçimini kazanmak için yazma bilmeyenlerin mektuplarını yazdı ve dikiş yaptı. Bu dönemde Terakki gazetesi ve Malûmât'ta sıklıkla Yaşar Nezihe adıyla şiirler yayımladı. 1913 yılında ilk şiir kitabı 'Bir Deste Menekşe'yi yayınladı. İlk kez Müslüman kadınların peçesiz fotoğraflarının yer aldığı bu yayında, Nezihe Yaşar'ın da peçesiz fotoğrafı yer aldı.

Türkçedeki ilk 1 Mayıs temalı şiiri Mayıs 1923'te Aydınlık'ta o yazdı. Şair, Amele Cemiyeti'ne üye oldu ve işçi grevlerine destek vererek aktivist kimliğiyle de öne çıktı. Aydınlık çalışanları ile birlikte 'komünistlik' suçlamasıyla gözaltına alındı. 1934 yılında çıkan kanun ile "Bükülmez" soyadını aldı. 5 Kasım 1971 tarihinde İstanbul'da öldü.

MARİ BEYLERYAN

(23 Mart 1877 - 24 Nisan 1915)
Ermeni Asıllı Osmanlı Yazar, Öğretmen.

Birlikte Yaşam / Kadınlar Vardır

Beşikteş doğumlu olan Mari Beyleryan hanım, İstanbul'daki Esayan Koleji'ni bitirdi, ardından Pera'nın stüdyosunda üniversite eğitimini gördü.

Arevelk ve Hunçak dahil olmak üzere çeşitli dergilere katkıda bulundu.

1895 Bab- ı Ali gösterilerine katıldığı için tutuklanan Beyleryan, memleketi İstanbul'dan Mısır'a kaçmak zorunda kaldı.

İskenderiye'de bulunduğu süre boyunca yerel bir Ermeni okulunda öğretmenlik yaptı ve 1902 ile 1903 yılları arasında bir Ermeni kadın dergisi olan Artemis'i çıkardı.

Beyleryan sadece ünlü yazarların değil, tüm Ermeni kadınların da görüşlerini kabul etti.

Özellikle Ermeni kadınlarının ulusal kimliğin gelişmesinde oynayacağı rolle ilgilendi.

Beyleryan'ın kaleme aldığı başyazılar, annelik de dahil olmak üzere birçok kadın hakları temasını araştırdı.

Kadınların eğitiminin ulusal kalkınmanın merkezinde olduğuna inanıyordu.

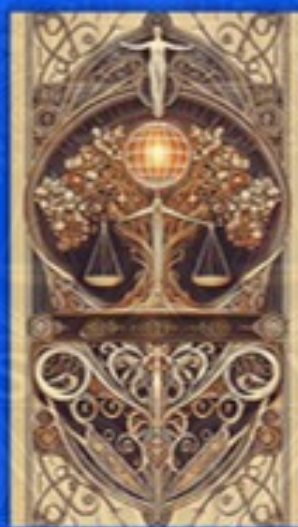
Beyleryan, ancak Jön Türk Devrimi'nin ardından ardından 1908 Osmanlı Anayasası yürürlüğe girdikten sonra İstanbul'a döndü.

Ermenilere yönelik tehcir hareketinde öldüğü 1915 yılına kadar İzmir ve Tokat'ta öğretmenlik yapmaya devam etti.

Eğitim ve Bilim için
BİRLİKTE

Kültür ve Sanat için
BİRLİKTE

Tarih ve Toplum için
BİRLİKTE

Kültür ve Sanat için
BİRLİKTE

